

EĞİTİMDE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

TCE DUYARLI EĞİTİM ORTAMLARI VE SÜREÇLERİ STANDARTLARI

«SINIF İÇİ UYGULAMALAR, ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE MATERYALLERİ»

Eğitimde Toplumsal Cinsiyet
Eşitliğinin Geliştirilmesi
Teknik Destek Projesi

EĞİTİM ORTAMLARI VE SÜREÇLERİ

STANDART EO-1: Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.

- HEDEF EO-1.1. Sınıf içi uygulamalarda kullanılan, yöntem, teknik ve stratejiler, kız ve erkek çocukların farklı ilgi ve yeteneklerini toplumsal cinsiyet kalıpyargıları ile sınırlanmadan belirlenir.
- HEDEF EO-1.2. Derslik, laboratuvar ve diğer eğitim ortamlarında kız ve erkek öğrencilere eşit düzeyde uygulama fırsatı verilir.
- HEDEF EO-1.3. Kız ve erkek öğrencilere akademik performanslarını yükseltmeleri için eşit düzeyde destek sağlanır.
- HEDEF EO-1.4. Sınıfça kararlar alınırken kız ve erkek öğrencilerin eşit katılımını sağlayacak önlemler alınır.
- HEDEF EO-1.5. Sınıf içi iş bölümünde her iki cinsiyete eşit fırsat verilir.

STANDART EO-1: Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.

HEDEF EO-1.1. Sınıf içi uygulamalarda kullanılan, yöntem, teknik ve stratejiler, kız ve erkek çocukların farklı ilgi ve yeteneklerini toplumsal cinsiyet kalıpyargıları ile sınırlanmadan belirlenir.

Öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları dikkate alınarak planlanan ve işlenen her ders, öğrencilerin kendilerini başarılı hissetmelerine, merak güdülerinin ve özgüvenlerinin artmasına katkı sağlayacaktır.

- Şu anda kendi çalıştığınız okulu düşününüz. Sizin şahit olduğunuz kız ve erkek öğrencilerin öğrenme alışkanlıkları ile ilgili “toplumsal cinsiyet kalıpyargıları” nelerdir?
- Öğretim yöntem, teknik ve stratejilerinin seçiminde kız ve erkek çocukların ilgi ve yeteneklerinin dikkate alınması sizce neden önemli?

STANDART EO-1: Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.

HEDEF EO-1.2. Derslik, laboratuvar ve diğer eğitim ortamlarında kız ve erkek öğrencilere eşit düzeyde uygulama fırsatı verilir.

Öğrenme sürecinde insanlar okuduklarının %10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, yaparak öğrendiklerinin ise %90'ını hatırlar.

STANDART EO-1: Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.

HEDEF EO-1.3. Kız ve erkek öğrencilere akademik performanslarını yükseltmeleri için eşit düzeyde destek sağlanır.

Her çocuk
başarabilir.

HANGİ KONULAR??
HANGİ ÖĞRENCİLER??
HANGİ STRATEJİ??
NASIL BİR TAKİP??
NASIL BİR ETKİ?

STANDART EO-1: Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.

HEDEF EO-1.4. Sınıfça kararlar alınırken kız ve erkek öğrencilerin eşit katılımını sağlayacak önlemler alınır.

Sınıfça kararlar alınırken öğrencilere eşit katılım hakkı verilmesi, kararların anlaşılmasını, doğru yorumlanmasını, içselleştirilmesini ve uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Öğrenci katılımı

- hangi kurallar
- neden

Açık

Gerçekçi

Mantıklı

Olumlu cümleler

Sınırlı sayıda

Görünür

Cinsiyetçi ifadelerden kaçınılması

Kız ve erkek öğrencilerin eşit katılımı

STANDART EO-1: Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.

HEDEF EO-1.5. Sınıf içi iş bölümünde her iki cinsiyete eşit fırsat verilir.

Sınıf içi iş bölümünde her iki cinsiyete eşit fırsat verilmesi, öğrencilerin cinsiyetle ilgili kalıpyargıları sorgulamalarına, öğretmenlerinin onlara olan güvenini pekiştirmelerine, dolayısıyla özgüvenlerinin artmasına katkı sağlayacaktır.

**Konuyla ilgili olarak
okulunuzda ne tür
tedbirler alınabilir?**

EĞİTİM ORTAMLARI VE SÜREÇLERİ

EO-2. Eğitim materyallerinin konu, metin ve görsellerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek şekilde üretilmesi ve kullanılması sağlanır.

- **HEDEF EO-2.1. Konular işlenirken toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sorgulanmasını sağlayacak temalar seçilir.**
- **HEDEF EO-2.2. Ders kitaplarındaki görsellerin ve metinlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine uygunluğu kız ve erkek öğrencilerin katılımıyla değerlendirilir.**
- **HEDEF EO-2.3. Ödevlerde, projelerde öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalığını artıracak konulara yer verilir.**
- **HEDEF EO-2.4. Derslerde geleneksel medyada ve günümüz bilgi iletişim teknolojilerinde toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının yeniden nasıl üretildiği konusuna dikkat çekilir.**

STANDART EO-2. Eğitim materyallerinin konu, metin ve görsellerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek şekilde üretilmesi ve kullanılması sağlanır.

HEDEF EO-2.1. Konular işlenirken toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sorgulanmasını sağlayacak temalar seçilir.

HEDEF EO-2.2. Ders kitaplarındaki görsellerin ve metinlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine uygunluğu kız ve erkek öğrencilerin katılımıyla değerlendirilir.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

-
- Global Education Monitoring Report (UNESCO,2016)*
- Ders kitaplarındaki eşitsiz cinsiyet temsili gelişmiş ülkelerde de bir sorun
  - Avustralya ders kitaplarında erkekler hukuk alanında kadınlardan iki kat, siyaset alanında dört kat fazla temsil edilmesi
-
- "The Invisible Obstacle to Educational Equality: Gender Bias in Textbooks." Prospects (Blumberg, 2008).*
- Ders kitaplarındaki eşitsiz cinsiyet temsilinin küresel bir sorun olduğu, ama sorunun özellikle üç bölgede yoğunlaştığı: Alt-kıta Afrika, Güney Asya ve Ortadoğu/Kuzey Afrika
  - Ders kitaplarında cinsiyetçi kalıpyargıları temizleyen, cinsiyet eşitlikçi perspektifi güçlü bir şekilde uygulayan ülkelerden biri İsveç (40 yıllık ısrarcı bir devlet politikası sonucu)

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA VE DERS KİTAPLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMASI (ETCEP, 2016)

- 2015-2016 eğitim-öğretim yılında kullanılan okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde 82 ders kitabı ve 14 farklı branşın öğretim programları
- 2016-2017 uygulanmaya başlanacak olan yeni dört öğretim programı (Hayat Bilgisi, İlköğretim Türkçe, İlkokul Matematik, Türk Dili ve Edebiyatı)

SOSYAL BİLGİLER DERSİ 5. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMI

İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİ 5. SINIF PROGRAMI

ÖĞRENME ALANI: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM ..... 5. sınıf

5.ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	<p>Bu ünitenin sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir. 2. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır. 3. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır. 4. Kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir. 5. Bilim ve teknoloji ile ilgili, düzeyine uygun süreli yayınları tanır ve izler. 6. Yaptığı çalışmalarda yararlandığı kaynakları gösterir.	<p>📖 “Röportaj Yapıyoruz” (Bazı buluş ve teknolojik gelişmelerden önce gündelik hayatın nasıl olduğuna dair aile büyükleri ile röportaj yapılır.) (1, 2. kazanım)</p> <p>🗣️ “Olmasaydı, Ne Olurdu?” (Bir alet veya ürünün günlük hayatımızda olmadığı varsayılan bir durum hakkında beyin fırtınası yapılır.) (1, 2. kazanım)</p> <p>🗣️ “Nereden Nereye” (Teknolojik gelişmelerin toplum hayatımıza etkilerini ortaya koyan beyin fırtınası yapılır.) (2. kazanım)</p> <p>🗣️ “Düşlerini Gerçekleştirenler” (Bir bilim insanının hayatı hakkında araştırma raporu yazılır.) (3. kazanım)</p> <p>📖 “Atatürk ve Bilim” (Atatürk'ün bilim ve teknoloji konusundaki sözleri ve bilimsel çalışmaları araştırılır.) (4. kazanım)</p> <p>🗣️ “Cesur Yürek” (Bir bilim insanının biyografisi incelenir.) (3, 5, 6. kazanım)</p> <p>🗣️ “Emeğe Saygı” (Bilim insanlarının emeklerine saygıyı anlatan bir hikâye yazılır.) (6. kazanım)</p>	<p>☐ 5. kazanım için Türkçe dersi “Okuma” öğrenme alanı; Tür, yöntem ve tekniklere uygun okuma. (9. kazanım)</p> <p>↻ Adım Adım Türkiye (Toplumsal hayat çerçevesinde buluşlar ve teknolojik gelişmeler ile çevrenin kültürel özellikleri arasında ilişki kurulur.)</p> <p>[!] Öğrencinin çevresinde gördüğü ve günlük yaşamında kullanabileceği teknolojik ürünler ele alınacaktır. (2. kazanım)</p> <p>[!] 2. kazanım “Gazete Kupürlerinden Yararlanma” ile ilişkilendirilecektir.</p> <p>[!] 1, 2, 3 ve 4. kazanımlar Müze İle Eğitimle ilişkilendirilecektir.</p> <p>✂ İnsan Hakları ve Vatandaşlık (2,3-12)</p> <p>[!] Doğrudan verilecek beceri: Kütüphane ve referans kaynakları kullanma</p> <p>[!] Doğrudan verilecek değer: Akademik dürüstlük</p> <p>📖 Bu üniteye gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirmeli testler, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), tutum ölçeği kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

Fen Bilimleri Dersi 5. Sınıf Öğretim Programı

[Previous](#)

5.2.1. Kuvvetin Ölçülmesi

Önerilen Süre: 6 ders saati

Konu/Kavramlar: Kuvvetin büyüklüğünün ölçülmesi, kuvvetin birimi

5.2.1.1. Kuvvetin büyüklüğünü dinamometre ile ölçer ve birimini ifade eder.

Kuvvet birimi olarak Newton (N) kullanılır.

5.2.2. Sürtünme Kuvveti

Önerilen Süre: 6 ders saati

Konu/Kavramlar: Sürtünme kuvvetinin pürüzlü ve kaygan yüzeylerdeki uygulamaları, sürtünme kuvvetinin günlük yaşamdaki uygulamaları

5.2.2.1. Sürtünme kuvvetinin çeşitli ortamlarda hareketi engelleyici etkisini deneyerek keşfeder ve sürtünme kuvvetine günlük yaşamdan örnekler verir.

Sürtünme kuvvetinin, pürüzlü ve kaygan yüzeylerde harekete etkisi ile ilgili deneyler yapılır.

KUVVETİN ÖLÇÜLMESİ

Hazırlanalım

Başak, hafta sonlarını anneannesinde geçirirdi. Cumartesi sabahı mis gibi börek kokularıyla uyandı. Kahvaltıda börekleri yerken bir yandan da düşünüyordu. Acaba anneanesi bu börekleri nasıl yapmıştı. Anneannesine sordu: "Anneanne bu börekler nefis, bunları nasıl yaptın?" Anneanesi: "Başakçım önce un, su, tuz ve yağı karıştırıp hamur hâline getirdim. Daha sonra hamuru küçük parçalara ayırdım. Her bir parçayı oklava yardımıyla açarak büyük yufkalar hâline getirdim. Yufkaların içine daha önce pişirdiğim kıymalı ve soğanlı karışımı koyarak sardım ve pişirdim." dedi.

Başak; "Ellerine sağlık anneanneciğim, nefis olmuş." diyerek börekleri yemeye devam ederken fen bilimleri dersinde işledikleri "Kuvvet – Hareket" ünitesi aklına geldi ve düşünmeye başladı. Anneanesi hamurları açarken kuvvetin şekil değiştirme özelliğinden mi yararlanmıştı acaba?

Evet, kuvvetin şekil değiştirme etkisini günlük hayatımızda çok kullanıyoruz.

Acaba, kuvvetin başka hangi etkileri vardır?

Bunları merak ediyorsanız "Kuvvet" ünitesine başlayalım:

Kavramlar

- Kuvvet
- Kuvvetin Büyüklüğünün Ölçülmesi
- Dinamometre
- Newton

Hayatımızı kuvvetlerle iç içe sürdürürüz. Çoğu zaman da kuvvetin etkilerinden farkında olarak ya da olmayarak yararlanırız. Duvarda asılı olan saati tutan çivi, bebeğini pussetle gezdiren anne, topa vuran futbolcu, hamur yoğuran kadın kuvvetin etkilerinden yararlanır. Kuvvet olmasaydı anlattıklarımızın hiçbiri gerçekleşmezdi.

Kuvvet; duran cismi hareket ettiren, hareket eden cismi durduran, hareket halindeki cismin hızını ve yönünü değiştiren, cisimlerin şeklini değiştirebilen etkidir.

Uygulanan ya da uyguladığımız kuvvetlerin büyüklüğünü ölçmek, sebep olacağı etkileri tahmin etmede kolaylık sağlar. Teknoloji sayesinde artık kuvvetlerin büyüklüğünü ölçen araçlar geliştirilmiştir. Kuvvetin büyüklüğü, kuvvetin

YER ALMA SIKLIĞI

	SIKLIK	YÜZDE
Kadın	1.961	17%
Erkek	3.593	32%
Kız çocuk	1.780	16%
Erkek çocuk	2.065	18%
Eşit-belirsiz	1.852	16%
TOPLAM	1.1251	100%

ADLANDIRMAYA GÖRE DAĞILIM

	KADIN		ERKEK	
	SIKLIK	YÜZDE	SIKLIK	YÜZDE
Aile	724	36%	591	16%
Meslek	503	25%	1.642	44%
Diğer	432	21%	1.037	28%
Belirsiz	358	18%	441	12%
TOPLAM	2.017	100%	3.711	100%

MEKANA GÖRE DAĞILIM (Erkek/Kadın karakter)

MEKÂN	KADIN		ERKEK	
	SIKLIK	YÜZDE	SIKLIK	YÜZDE
Kamu	747	38%	1.500	42%
Özel	511	26%	374	10%
Belirsiz	722	36%	1.720	48%
TOPLAM	1.980	100%	3.594	100%

MEKANA GÖRE DAĞILIM (Kız/Erkek Öğrenci)

MEKÂN	KIZ ÇOCUK		ERKEK ÇOCUK	
	SIKLIK	YÜZDE	SIKLIK	YÜZDE
Kamu	641	43%	861	47%
Özel	383	26%	416	23%
Belirsiz	462	31%	540	30%
TOPLAM	1.486	100%	1.817	100%

MESLEKLERE GÖRE DAĞILIM

MESLEK	KADIN		ERKEK	
	SIKLIK	YÜZDE	SIKLIK	YÜZDE
asker	-	-	69	4%
bilim insanı	28	6%	155	9%
doktor	34	7%	92	6%
esnaf	17	3%	152	9%
hemşire	26	5%	3	0%
işçi	63	13%	285	17%
memur	23	5%	60	4%
müdür	1	0%	22	1%
mühendis	5	1%	32	2%
ofis çalışanı	31	6%	68	4%
öğretmen	131	26%	68	4%
polis	8	2%	48	3%
sanatçı	88	17%	379	23%
siyasetçi	1	0%	12	1%
sporcu	17	3%	109	7%
şoför	4	1%	37	2%
diğer	26	5%	51	3%
TOPLAM	503	100%	1.642	100%

Teşekkürler!

